

A vasúti áru fuvarozás a vontatási energia-krízis és az ukrán–orosz háború árnyékában

Kovács Imre

Az RCG Igazgatóságának tagja, az RCH
Igazgatóságának elnöke
2022.04.21.

Célok:

- Az európai uniós klímavédelmi célkitűzés szerint 2030-ra a 300 km-t meghaladó áruszállítás esetében legalább 30 százalékra szükséges növelni a vasúti piac részesedését, azaz Magyarországon a jelenlegi évi 50 millió tonnáról közel 75 millió tonnára.
- A fenntarthatósági célok támogatása megújuló energiaforrások használatával.

Mi történt?

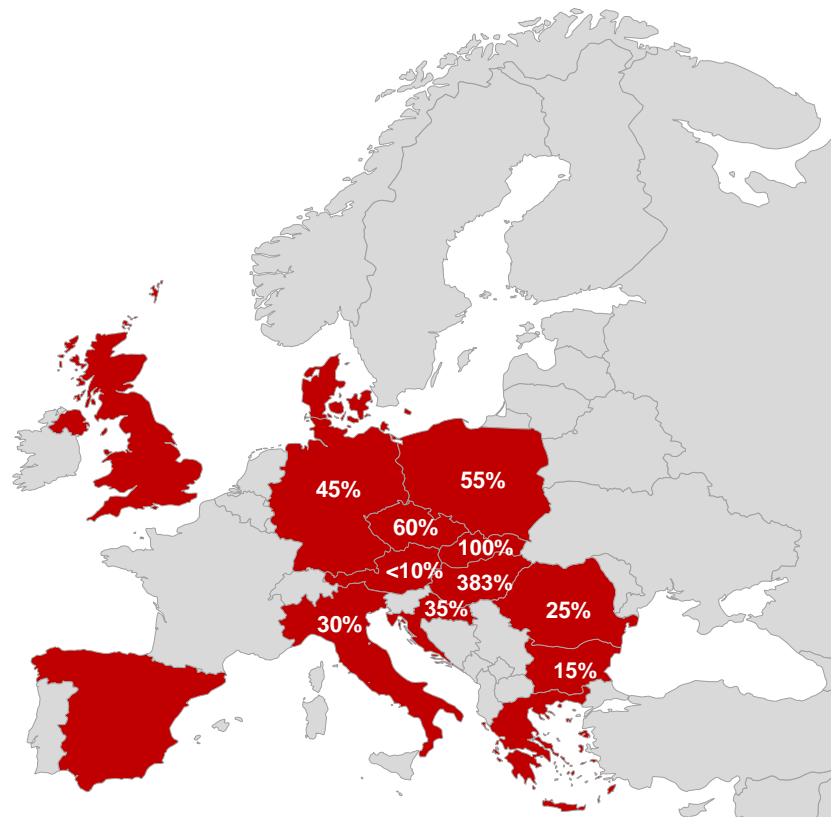
- **2008** – a gazdasági világválság megroppantotta az árufuvarozást, 30%-os visszaesés
- **2018** – acélipari válság negatív hatásai
- **2020** – COVID 19 – a vasút a közúttal szemben ismét nem tudott tartós versenyelőnyre szert tenni
- **2021**
 - Evergreen – elakadás a Szezei-csatornában, megbénítva a tengeri forgalmat
 - energiaárak emelkedése
- **2022**
 - vontatási energiaár drasztikus emelkedése
 - ukrán válság
 - újabb COVID-hullám Kínában – kihat a teljes autó-, és acéliparra – újabb nagy szállítási késlekedések

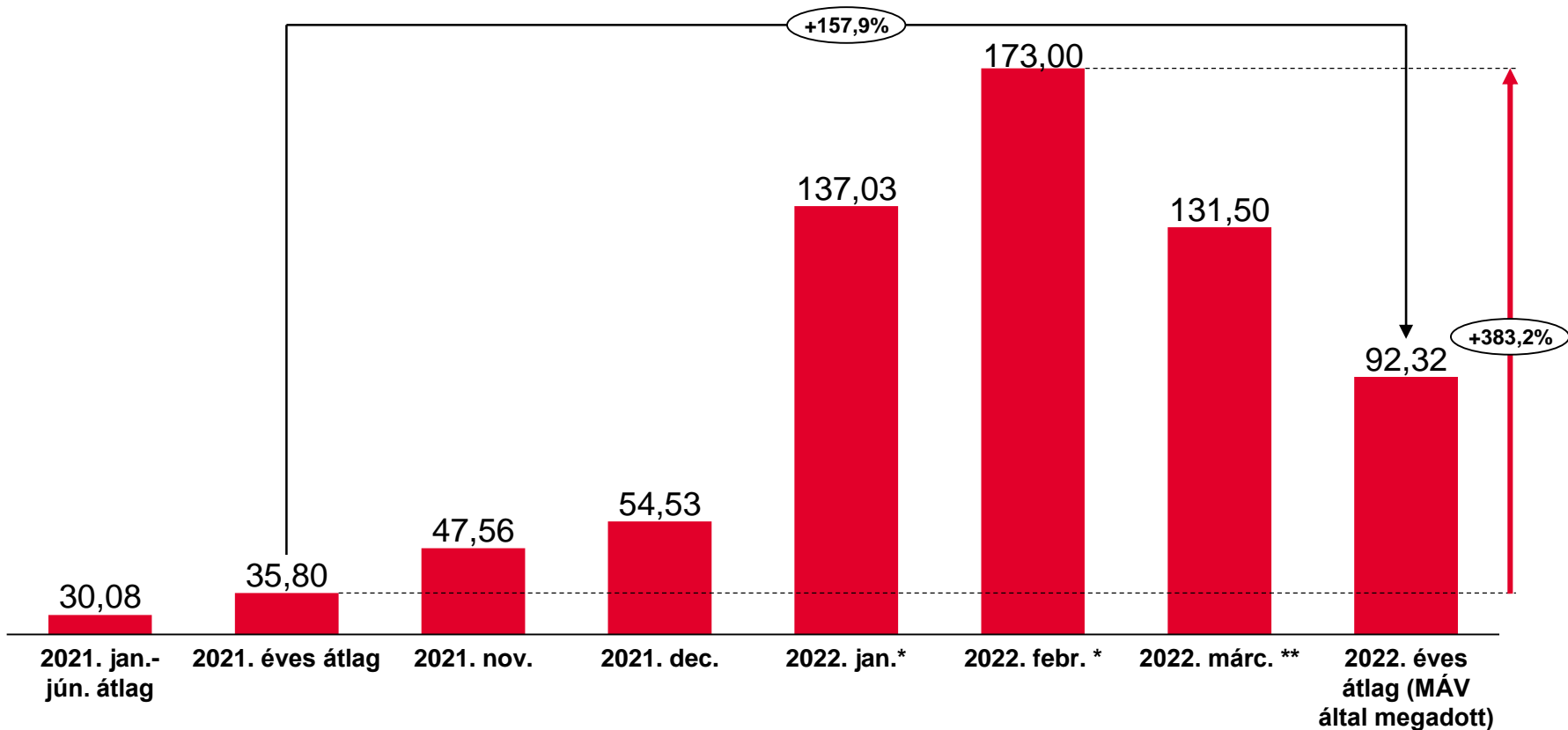
A külső körülmények nagyobb mértékben sújtják a vasúti ágazatot, mindez növekvő versenyhátrányt jelent a folyamatosan fejlődő közúti fuvarozással szemben.

- Több európai országban is jelentős az emelkedés, de nem olyan drasztikus mértékű mint Magyarországon
- A MÁV által biztosított vontatási energia a tavalyi éves átlagárhoz hasonlítva **383%-kal emelkedett februárban, ennek oka** a MÁV eddigi energiavásárlási gyakorlata
- **Intézkedési javaslatok:**
 - Rövid távon: energiaár-emelkedés többletköltségének kompenzációja, hasonlóan a többi európai országhoz, ahol ennek hatására nem emelkedtek meg ennyire az árak
 - Közép távon: bevásárlási folyamat átalakítása, illetve a vasútállatok számára a liberalizált energiabeszerzési lehetőség biztosítása, az ehhez szükséges szabályozási és technológiai feltételek megteremtése

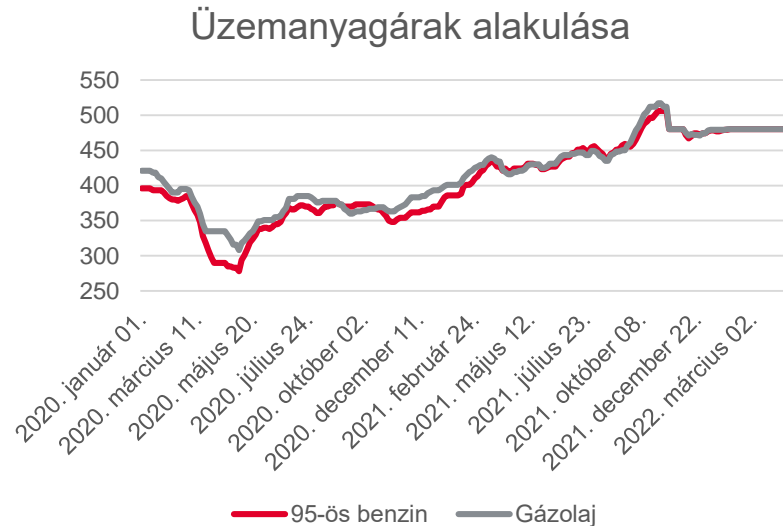

Vontatási villamos energia díjának alakulása 2021-2022-ben (Ft/kWh)

* Végszámlában díj

** Várható díj végszámlában ⁵

- A dízel üzemanyag 2021. I. félévi átlagára a NAV adatai szerint 420 Ft/liter volt, ugyanez az érték 2022. I. félévében 480 Ft/liter, ami **14,3 %-os** emelkedést jelent.
- Piaci számítások szerint április második hétvégéjén a benzin literenkénti átlagára 576, a gázolajé 651 forint lenne a 480 forintos árplafon nélkül.
- A közúti fuvarozás üzemanyag költsége a vasútinál kisebb mértékben emelkedett, mégis jelentős támogatásban részesült. A kormányzat az üzemanyagok jövedéki adóját is csökkentette, és átmeneti időre egyéb más könnyítést is adott a közúti fuvarozóknak.
- Ha figyelembe vesszük a versenyhelyzetet, akkor méltányosnak látszik **olyan mértékig kompenzálni a vasúti villamos energia árának emelkedését, amilyen mértékben a közúti szektor üzemanyag árai emelkedtek.**

2021. december javaslatcsomag:

- Vontatási **villamosenergia értékesítési egységárának csökkentése a 2021/2022. évi HÜSZ-ben meghirdetett egységár alkalmazásán keresztül;**
- A vontatási **energiaárakra rakódó díjak célzott csökkentése vagy ideiglenes kivezetése** – 25%-os csökkentés érhető el;
- Vasúti teherfuvarozást végző vállalkozások által igénybe vett **vontatási energia díjak befagyasztása**

2022. februári javaslatcsomag:

- **Kompenzáció a versenypiaci kiegyenlítés szintjéig az áru fuvarozásban és a nem közszolgáltatási személyszállításban 2022. 06. 30-ig – 34,4 Ft. Kwh/óra**
- Energiabeszerezés és elszámolás alternatív átalakítása – tanulmány készítésére forrás kérése
- Kompenzáció a HÜSZ-ben meghirdetett értékig a teljes szektor számára – 33,9 Ft/kWh
- Kompenzáció a 2021-es átlagár szintjéig a teljes szektor számára – 35,8 Ft/kWh
- HHD 100%-os elengedés 2022. június 30-ig.

2022. március javaslatcsomag – nem benyújtott:

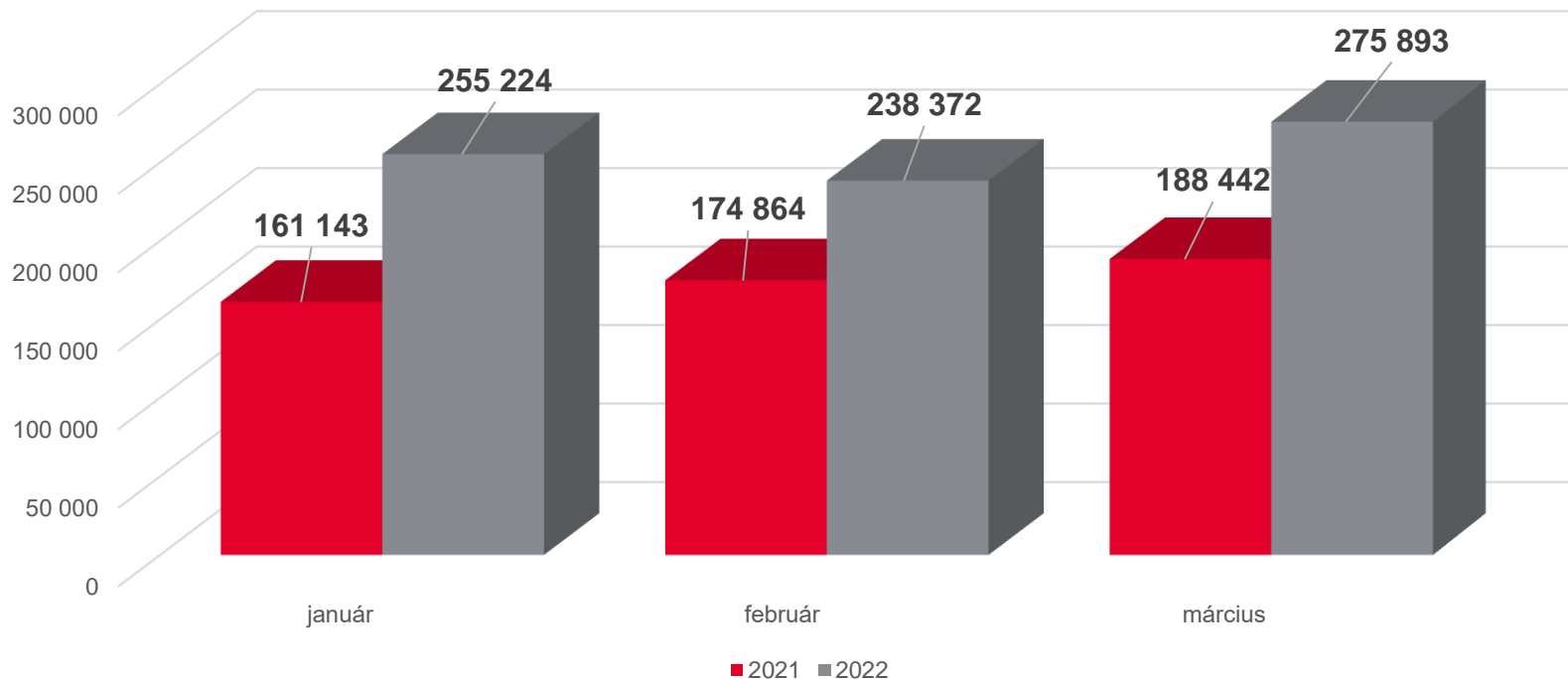
- a COVID hatásait a vasúti szektorban ellentételezni hivatott, a hálózat-hozzáférési díjak csökkentésére, illetve elengedésére szóló rendelet, a hálózat-hozzáférési díjak képzése során az energia díjának képzése, illetve a már meglévő díj újrakalkulálása az állami szerepvállalás (költségtérítés) növekedésének hatására
- a hálózat-hozzáférési díjak képzése során az alap- és járulékos szolgáltatások díjának képzése, illetve a már meglévő díj újrakalkulálása az állami szerepvállalás (költségtérítés) növekedésének hatására,
- az EU-ban az energiaárak emelkedésének kompenzálására az energiaigényes ágazatok számára kiadott ártámogatási előírás.

- A háború kezdete óta (2022. február 24.) kiesett az Oroszországból és azon túlról érkező import, ellenben
- Nőtt a behozott ukrán vasérc mennyisége
- A Fekete-tengeri kijárat blokkolása miatt az ukrán gabonaexport (kukorica, napraforgómag és -olaj, szója) folyamatosan áthelyeződik a vízi útról a vasútra
 - nemcsak Magyarország irányába, hanem Szlovákia és Lengyelország felé is
 - ehhez megfelelő kapacitást kell biztosítani:
 - átrakási/átfejtési/tengelyátszerelési kapacitás, normál nyomtávú vagonok az átrakáshoz, illetve az ukrán oldali megrakáshoz, mozdonyok a normál nyomtávon, megrakott vonatok áthozatalához, magyarországi továbbításához, MÁV széles nyomtávolságú vágányhálózatának biztosítása

Az elmúlt évhez képest 143%-os a teljesítmény

2021-2022 belépő forgalmak (széles és normál nyomtáv, tonna)

Széles kocsik kezelése

- Az Ukrajnában, ukrán kocsikban feladott küldemények érkezése folyamatos, kirakás után az üres kocsik visszavétele rendszerben megtörténik.
- A nem ukrán (többségében orosz) kocsik a kirakásuk után a kocsitulajdonosok rendelkezése értelmében Magyarországon maradtak (520 db). Ezek tárolása javarészt a MÁV hálózatán történik.
- Záhony körzetben napi szinten összesen mintegy 1600-1700 széles kocsi tartózkodik (a letárolt orosz és az áruval belépő, rakott, illetve kiürült ukrán kocsik összesen). A MÁV kapacitásai szűkösek, az orosz kocsik tárolására egyéb megoldásokat kell találni a vagyonvédelem figyelembe vételével (pl. iparvágányokon).

Segítség a menekülteknek

- Az RCH az RCA Igazgatóságának engedélye alapján 3 millió forintos támogatást nyújtott a menekülteket fogadó és elszállásoló Záhony város önkormányzata számára.
- A Kelet-Transz iparvágányán folyamatosan zajlik humanitárius segélyszállítmány rakodása, feladása a határ túlsó oldalára, amelyhez a normál vagon és annak díjmentes továbbítását az RCH biztosítja.

Köszönöm a figyelmet!